

Megjelen hetenkint kétszer
szerda és szombat este.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Sátoralja-Újhely, főtér 9. szám.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Apró hirdetéseknek minden garmond szó
4 fill., vastagabb betűkkel 8 fill.
Nyitólíriában minden garmond sor 30 fill.

ZEMPLÉN

POLITIKAI HIRLAP.

ifj. Meczner Gyula
főszerkesztő.

dr. Perényi József
főmunkatárs.

Előfizetési ára:

Egész évre 10 korona félévre 5 kor.
negyedévre 2.50 kor.
— Egyes szám ára 10 fillér. —

Hirdetési díj:

Hivatalos hirdetéseknek minden szó után
2 fill. Petit betűnél nagyobb, avagy disz-
betűkkel, vagy kerettel ellátott hirdetések
termérték szerint egy négyszög centim.
után 6 fill. — Állandó hirdetéseknek ár-
kedvezmény.

Kulturális fejlődés.

— szept. 5.

Vármegyénkben az iskolák szervezése egymást éri. Valami új szellemi leng mostanában a kultúra ligetei felett és a legnagyobb örömmel azt tapasztaljuk, hogy a tudomány nagy arányú fejlődése előtt állunk s különösen a gyakorlati élet pályákra nevelő iskolák vármegyénkben nem is remélt módon szaporodnak.

Az új tanév Zempléni vármegyében több mint tíz új népiszkolai tantermet nyitott meg. Cigándon 3, Tarcalon 2, Ricsén, Tokajban egy-egy új tanítói állás szerveztetett. De szervezés alatt áll még legalább 10—15 új állomás és az ósdi, törvényes az oktatásügy követelményeinek meg nem felelő iskola épületek mondhatni tömegestől tűnnek el a föld színéről, gombamódrá szaporodnak a palotaszerű szép, új iskolaházak. Vannak községek, melyek csaknem erejüket meghaladó áldozatokat hozva, több ezer koronányi terhet vállalva magukra, ékesen bizonyítják hogy közönségük belátta a tanítás terén való fejlődés szükségességét és a legnagyobb jóakarattal hozták meg a legnemesebb célnak nagy áldozataikat. Vármegyénk minden vidékén nagy lendületet vett a népoktatás ügy

fejlődése, a legvagyonosabb alvidéki magyar községekkel versenyre kelnek a legszegényebb felvidék falvai. A tudomány hódít, folyton terjeszkedik, áldásaiiban mind többeket részesít. Az állam sok ezer koronával többet ad ki évről-évre a tanítói fizetések javítására s a tanerők korpótlékait nálunk csaknem teljesen az állampénztár fedezi. Alig két iskola a kivétel.

De ami mindenek felett a legörvendetesebb jelenség: a polgári iskolák szaporodása. Sátoraljaújhelyben fiú, Sátospatakon leány polgári iskolák ujonnan nyitak meg szeptember elsejével. Október hóban remélhetőleg megnyílik Nagymihályban is a polgári fiúiskola. Vármegyénk területén tehát ezekkel együtt már 4 fiú-, és 3 leány polgári iskola fog állni a nem felsőbb tudományos, de gyakorlati pályákra készülő ifjuság helyes kiképzésére. Előrelátható, hogy Szerencs és Gálszécs sem fog sokáig késni, a tokaji állami polgári fiúiskolához pedig leány-polgárinak szervezése iránt már is erősen folynak a készülődések.

Mindeme mozgalmak kétségtelen bizonyítékai annak, hogy közönségünk szakított a régi hagyományokkal s elodázhatlan szükségét látta annak, hogy it-

juságunk az életben szükséges ismereteket oly mérvben sajátíthassa el, amely az elemi iskola által nyújtott képesítést magasan túlhaladva, egy értelmes közép osztály megalkotását biztosítsa. Mindaddig míg intelligens iparos és kereskedő osztályunk nincs, közgazdasági téren sem beszélhetünk előhaladásról. Az anyagi fejlődés alap feltétele a szellemi képzés. Művelt, széles látókörrel bíró, számtanban, földrajzban, nemzetünk történelmében s irodalmában kellő jártassággal bíró újabb generáció fogja képezni és képezheti egyedül azt a jövő Magyarországot, mely önjerejére támaszkodva is biztos léttalappal és a nemzetek nagy versenyében kellő életképességgel bír.

Örvendetes jelenség a polgári iskolák szaporodása azért is, mert megszünteti a tudományos pályákra készülő gimnáziumok túlműtséget, amikor a reál pályákra nagyobb hivatottsággal bíró ifjuságnak megadja a módot arra, hogy azokat tanulja, amelyeknek mint gazdálkodó, iparos és kereskedő, — jövő élet pályáján nagyobb hasznát veszi mint a reál nézve csaknem holt tőkét képező klasszikus tudományoknak.

Tehát haladunk és pedig örvendetesen, szinte nem is remélt

nyom. Lelkem felét azonban nem találtam föl a sok között, ezt jelenlétem világosan bizonyítja.

— Tehát én is csak amolyan kísérleti tárgy vagyok? Köszönöm. Mielőtt azonban tovább menne felfedező utján, saját nemem érdekében szólítom fel önt, legyen élesebben látó s ne akkor lépjen vissza, amikor már meggyőződött ugyan a kísérleti tárgy nem megfelelő voltáról, de az a tárgy már, talán csak lélekben, áldozatává lett önnek. Reményilem uram, hogy a lelket, az érzelmvilágot nem tagadja meg tőlünk, kísérleti tárgyaktól?

— Látom asszonyom, hogy megfigyelt, de félreismert. Nem tagadom, több-kevesebb szerencsével jártam a hölgyek között, de ez nem szándékomnak, hanem szavaimnak tudható be. Engedje meg, de hiúságból a legtöbb nőt rosszra lehet vinni, nekem pedig élettársul ilyen nő nem kell. Minden kiváló tulajdonai mellett is csak azt tapasztaltam, hogy hizelgéseimmel hatni tudok rá s ki biztosít engem arról, hogy mások hizelgéseinek ellent tud majd állani?

Talán van némi igazság tapasztalatában, de akkor önnek igen sok kísérleti tárgyon keresztül végre is oda kell jutnia, hogy minden nőben van hiúság, tehát megközelíthető s

fokozatban. — Mégis csak mozog a föld.

Kétségtelennek tartjuk, hogy az állam készséggel fog hozzájárulni a folyton szaporodó polgári iskoláink támogatásához is. Mert hiszen elsődrendű érdeke, hogy polgárait művelteknek, kellően képzeteknek lássa, mivel egyedül ilyen polgárság lehet magának az államnak is erősége.

Adatok

az oktatásügy történetéhez Zemplén vármegyében.

Irta: Dudás Gyula.

II.

Zemplén vármegye a régi időkben a Szent István által alapított egeri püspökség egyházmegyéjéhez tartozott. A XIII. század elején már két főesperesség volt a megyében t. i. a zempléni és a zombori (mások szerint zombon-i). Ez utóbbi a szerencs-vidéki plebániákat foglalta magában s utóljára 1378-ban említtetik. Mint iskolai székhelyek az Árpádok korában a községi plebániák, a zempléni és zombori főesperességek, továbbá a többi egyházi intézetek, nevezetesen a szerencsi apát-ság, a leleszi, darnói és turul (toronyi)-i prépostságok szerepeltek. A szerencsi monostori iskola alapítói szentbenedek-rendi szerzetesek voltak, a kiknek iskolája 1294-ben már létezett. Utolsó említés 1507-ben van róla téve.¹⁾ A leleszi prépostság 1180-tól alakult s iskolája a mohácsi vészig (1526) fen-

¹⁾ Rupp I: Magyarország. helyr. tört. II. 323.

nem lesz az ön akaratának, férfi szélségeinek rabszolgája s így nem is nőszül meg soha, ha ugyan le nem mond erről a különös teoriájáról, a feleség keresésnek erről a különös fajáról.

Igaza van ugyan, hogy több-kevesebb hiúságot mindenkiiben talál. A nőknél ez természetes is, mert a versengés, az élethivatásért vívott küzdelem felébreszti azt bennök; de míg azt a férfiaknál önértetnek, büszkeségnek, nálunk hiúságnak szokták nevezni. Minden nő, legyenek bármilyen, talán leplezhetetlen hibái, talán magában valami olyan vonást, amivel magát vetélytársnői fölé emeli s ha valaki ezt a bizonyos vonást felismeri, hálás érte. Ezt használják azután fel önk arra, hogy a nő előnyeit magasztalva, hozzá férközzenek s a látszólagos hódolással akaratok vak eszközeivé tegyék. Kivétel itt alig van, csakhogy sokan, épen ezen következmény tudatában, jobban el tudják titkolni a szív és lélek megsebezhető oldalát s észreveszik, ha valaki theoretikus tapasztalatgyűjtés céljából közeledik feléjük.

— Értem asszonyom. Általában beszélt ugyan, de a lecke nekem szólt. De épen szavaiból látom, hogy másféle nők is vannak, akik az átlagon messze felülemelkedve, ilyen ki-

A ZEMPLÉN TARCÁJA.

A theoria.

A „Zemplén” számára írta: Andor Károly.

— Hónapok óta kerestem az alkalmat, hogy négyszemkőzt beszéljek önnel asszonyom. Mindent vártam ettől a perctől. Készültem rá s alig tudok valamit rebegni. Olyan vagyok mint a kezdő diák, aki boldogan álmódzik az édes légyottról s ő maga ijed meg legjobban, ha rá kerül a sor. Én valóban... De ne nézzen rám asszonyom olyan gunyos mosollyal. Nagyon kegyetlen hozzám.

— Hát voltam más is? Csodálkozom az ön vakmerőségén. Mi jogon követeli tőlem, hogy ne ridegen bánjak önnel, kivel, mint mondá, először van alkalmam négyszemkőzt beszélni. Azokról az előkészítő hónapokról nincs tudomásom s ha volna is, ön nem kényszeríthet arra, hogy sablonos vallomásait végig hallgassam. Elfogadtam önt, mert elutasításra okot nem szolgáltatott; de azt is higgye el, hogy élni fogok jogaimmal, ha a határokat, amelyek között egy művelt férfi első látogatása alkalmával mozoghat, át óhajtja lépni.

— Igaza van asszonyom, de jogos felháborodását mérsékelje az a

tudat, hogy nemcsak én vagyok egyedül való oka annak, ha a határokon átlépni merészelek. Hányszor akartam már nyilatkozni, de a társaság nyűgje s ez a fagyos tekintet elriasztottak szándékomtól. Ereztem, hogy gyáva vagyok; de utána annál hevesebb lett a vágy bennem, hogy szívéhez férközhessen, hogy azt a rettenetes fagyot felengeszteljem. S ezt éreznie kellett önnek asszonyom. De — ez a látogatás lelkileg nem első, de talán utolsó. S épen azért, mert ettől rettegek, minden percet, minden szócskát arra szeretnék felhasználni, hogy megértessem magamat.

— Hányadik asszonytól ismétli ön ezt? Nem, ne tiltakozzék. Ha már érvelnem kell, ám legyen, én is érdeklődtem ön iránt. Nekem is fel-tűnt már az, hogy a mostani furdós ideje alatt mérsékeli kalandos hajlamait, amelyek lehetnek önre nézve igen hasznosak, de amelyekkel ön komoly nő vonalmát megnyerni sohasem fogja. Ezzel azt hiszem megmondtam, ha kíméletlen őszinteséggel is véleményemet egész magatartása és vonzalma felől.

— Tulságosan igazságtalan asszonyom. Igaz, érdeklődtem mások iránt is; de tekintve koromat s nőszülési szándékomat, azt hiszem, természetesen fogja azt találni asszo-

MIM

A LEGBIZTOSABB POLOSKAIRTÓ
Kapható: Hrabéczy Kálmán drogériájában Sátoraljaújhely.

állott a premontréi vezetés mellett. Hasonlóan a premontréi volt a *dar-nói* iskola (Tolcsva és Sárospatak közt), melynek első említése 1336-ból való, de bizonyára jóval előbb keletkezett.²⁾

A toronyi (eredetileg turul-i) ágostonrendi prépostság 1257-től szerepel okleveleinkben s ugyilátszik a XIII. század végével elenyészett, vagy legalább nincs említés róla téve.

A pálos szerzeteseknek első iskoláik Toronyán, Sátoraljauhelyen (1258),³⁾ Terebesen, Homonnán és Varannón voltak. Később *Tokajban* két pálos monostor mellett is állottak fenn iskolák, melyek egyike 1411-ben már létezett, a másikat a Szapolyai család 1476-ban alapította. Szirmay (Not. Topogr.) szerint Tokajban a pálosok 1470-óta laktak.

Homonnán (1488) év *Varannón* (1478) a ferencdiéknél is volt rendházuk és iskolájuk, nem különben *Sátoraljauhelyen* is, a hol 1261. és 1342. évi oklevelek említik őket. Az iskola igazgatója gyanánt Ujhelyben 1477-ben Esztergomi Dénes pálos szerzetest említi egy okmány. (Adalékok, IX. 154.) Ugy látszik ez az iskola a pálosoké volt.

Sárospatakon 1255 körül a domonkos szerzetesek alapítottak monostort és iskolát s ez 1459-ben is szerepelt. Ugyanitt a ferencdi és szentklárarendi apácák is tanítottak, mert szerzetesük II. Endre király 1221-ben alapította. Ez utóbbiak a tatárjárás után (1241) 1258-ig Ujhelyben tartózkodtak, de azután Patakra visszatérve ott egész a mohácsi vészig megmaradtak. Ugyanitt a szt. ágostonrendieknek középiskolájuk is volt a XV. században.

Plebániai iskolák természetesen mindazon községekben léteztek a mohácsi vész (1526) előtt, a hol lelkészségek fennálltak.⁴⁾ A középkori lelkészségek jegyzékét a XIV. századbeli pápai tizedlajstromok őrizték meg számunkra, bár ezek nem merítik ki teljesen a paróchiák létszámát. A pápai jegyzékek szerint Zemplén megyében a következő községekben voltak iskolák: Bacská, Barancs, Battyán, Bély, Bolya, Czéke, Czirókahosszmező (1330), Deregye, Erdőbénye, Gálszécs, (1337.) Homona, (1210.) Királyhelmez, Lasztómér, Lesz-

²⁾ A középkori iskolák szervezetére és tanulmányi rendjére nézve I. dr. Békefi R. egyetemi tanár tanügytörténeti tanulmányát „Századok” cz. folyóirat 1896. évf. 207. stb. lapjain.

³⁾ Ujhelybe a pálosok a tatárjárás után Toronyáról költöztek. (Szirmay: Not. Topogr. 255. lap.)

⁴⁾ Speeth: Gesch des Unterrichtswezens (1885). Békefi R. dr.: Árpádkori közoktatásügyünk, (Századok, 1896. évf.)

csinyes hibáktól mentek: ne csodálkozzék tehát, ha komoly férfi már a jelenség szokatlan volta miatt is magasabb tisztelettel közeledik hozzájuk s ellenállhatatlanul vágyat éreznek arra, hogy a két lélek összhangjában rejlt boldogságot épen az ilyen nőktől várja.

— Kösönöm uram. Szavaiból megértettem, hogy én is ilyen átlagon felülemelkedő nő vagyok s ezt, megnyugtatómra mondom, még el is hiszem önnek; de téved, ha az hiszi, hogy a szépség, vagyon, függetlenség mellett nincs meg bennem az a hiba, amitől annyira fél. Én is hiu vagyok s az ön eljárása épen ezt a hiúságot sérti, amely csak annyiban különbözik mások hiúságától, hogy óvatossá tesz a hasonló támadások között.

— Kegyetlen ön asszonyom. Engem ide nem a theoria vezetett. Én csak mentségemül óhajtottam felhozni azon szavai ellen, hogy már ezelőtt is sok nőnél tettem kísérletet. Azoknál a hiúságot kerestem, tehát nem szerettem őket, mert ime magamon tapasztalom, hogy aki szeret, az nem keresi az elválás előidéző okait. Ön-nél a szívet keresem s helyette theoretikus ószt találók, ez az, ami gyötör. Nem törődöm én hiúságaival, hibáival, szeretem azokkal együtt. Hogy miért, magam sem tudom. Sze-

na, Lasztóc, (1342.) Mezőzombor, Monok, Nagytárkány, Nátafalva, Nagykövesd, Németi, Nagymihály. Nagymihályon az ottani nemesi közbirtokosok osztálylevele 1335-ből említi az iskolát, melynek külön épülete volt. (Gr. Sztáray-oklevéltár, I. 100.) Ez valószínűleg plebániai iskola volt világi tanítóval. Palócz, Papina, Parnó, Pazdics, Pelejte, 1333. Perbenyik, Ruzska, Sárospatak, S.-A.-Ujhely, (1261)⁵⁾ Szerencs, (1330). Sztára, Tállya, Tolcsva, Töketerebes, (1330.) Tussa, Varannó, Véke, Zemplén.⁶⁾

A kath. iskolákon kívül a mohácsi vész előtt itt a gör. kath. ruthéneknek is voltak plebániai iskoláik (1352-től kezdve) ezekről azonban nem maradtak fenn részletesebb adatok. Csak annyi látszik bizonyosnak, hogy azokon a főbb helyeken, ahol (mint Homonnán, Sátoraljauhelyen, stb.) az orosz jövevények megtelepedtek és lelkészségeket szerveztek, ugyanott iskolákat is állítottak. A krasznibródi gör. kolostorban, melyet némelyek szerint még Koriatovics alapított a XIV. században, valószínűleg szintén volt szerzetesi iskola. (Adalékok, 1896. évf. 62—63.)

A mohácsi vész előtt a közép-és felsőoktatásban zemplénmegyei ifjak is vettek részt. Szorosan vett középiskolák a megyében csak a nagyobb városokban, a prépostsági székhelyeken álltak fenn s ilyen volt a sárospataki szentágostonrendiek iskolája is, melyben 1489-től Szalkay László, a későbbi esztergomi érsek is tanult.

A felsőbb oktatás hazánkban az Árpádok korában a veszprémi főiskolán, Nagy Lajos király korától kezdve pedig a pécsi egyetemen folyt. Mivel azonban ezen főiskolák iratai és anyakönyvei nyomtalanul elpusztultak, nem tudhatjuk egy-egy megyéből kik tanultak ottan. A külföldi főiskolákban szintén sokan nyertek kiképzést a magyar ifjak közül s így pl. a bécsi és krakkói egyetemen a XV. és XVI. században számos zempléni származású tanuló is megfordult.⁷⁾

⁵⁾ Ujhelyben 1260-tól a plebánost a község választotta István király szabadalomlevele szerint. (Adalékok, III. 287.)

⁶⁾ dr. Ortvay: Magyarorsz. egyházi földleírása, II. 300.

⁷⁾ L. dr. Ábell: Magyarországi tanulók a külföldön cz. művét továbbá Schrauf-nak és Fraknónak idevonatkozó műveit. A zemplénmegyei monografia csak Fraknói művére reflektál s csak azokat a zempléni ifjakat sorolja fel, a kik a bécsi egyetemet látogatták. (Zemplén vm. Monogr. 382. I.)

retem minden fagyasztó hidegsége mellett is s érzem, hogy ki fogom erőszakolni viszonzszeretetémet.

— Látja ön, most a saját rendszerével fogom önt megeafolni. Bár igen sajnálnám, ha ezzel fájdalmat okoznék önnek. Önt elvakítja az, hogy nememnek közös hibái rajtam nem oly feltűnőek s nem törődve korommal, özvegyégemmel, azt hiszi, hogy megtalálta bennem a rég keresett ideált.

Nem is voltak ilyen teoriáim annak idején a férjkeresésben, de mikor először megláttam első férjemet, elfeledkeztem a teoriákról, csak a szerető lényt láttam benne, érényeivel, kiválóságaival. Meg volt itélő tehetségem, de az vele szemben a hibákat nem érezte. Szerettem theoria nélkül hibáival, érényeivel együtt.

Bucsuzól annyit mondok csak önnek, hogy theoretice férjnek való ugyan, de a szerelemben nincs theoria s szerelem nélkül nincs igazi, valódi boldogság. Látja, mennyire okoskodom, csak hogy önt kiabrándítsam. Akit szeretünk azzal együtt ábrándozunk. — Mi legföljebb csak együtt okoskodnánk a fölött, mi a családi boldogság s megteremtőnk rendszeres elméletét annak, aminek nem volt s nem is lesz soha teoriája: — a szerelemnek.

VÁRMEGYE ÉS VÁROS

Városi közgyűlés.

— Saját tudósítónktól. —

Sátoraljauhely, 1906. szept. 5.

Folytatólagos ismétlésekbe kel-lene boesátkoznunk, ha a városi képviselőtestületnek kedden délután megtartott rendkívüli ülését kommentárral akarnók kísélni. Rövid egy-két félórát tartó, szörnyen szürke gyűlés, minek menetét nehogy valamelyes érdekesebb mozzanat tarkithassa, hát lehetőleg szűkre szabták a tárgysort Ugyanolyan, mint a többi ká-nikulabeli. Éppen ezért kellene ugyan-azzal az irással bevezetni a keddi gyűlésről szóló e tudósításunkat, mint amivel igyekeztünk egy kevés hangulatot lopni a száraz, hivatalos stílus elé mindannyiszor, amikor csak a fád, egyhangu nyári közgyűlésekről szá-molunk be.

Erről a rövid, két szerződéskötés perfaktuálása körül forgó képviselő-testületi gyűlésről az alábbiakban adunk tudósítást:

Mintegy huszonnégy tag jelenlé-tében nyitotta meg Székely Elek polgármester az ülést, ki szabadság idejéről hazatérve, most elnököl elő-ször. Elsőnek a Veres-ökör épületé-nek és területének megvételére von-atkozó adásvételi szerződést ismer-tette Pataky Miklós, városi főjegyző. A szerződés szerint a Veres-ökör, hol a napi piacot kívánna a képviselőtes-tület elhelyezni, 180,000 korona vé-teláron menne át a város tulajdonába. A közgyűlés tizenkilenc szavazattal öt ellenében jóváhagyólag vette tu-domásul a megkötött szerződést, azt a törvényhatósági bizottság elé ter-jesztette föl és egyben megbizta a polgármestert, hogy a vételár kifize-tése tárgyában kérje be a helybeli pénzintézetek ajánlatait és azok alap-ján javaslatát majd tegye meg annak idején.

A tárgysor második s utolsó pont-jául a gr. Wallis Gyuláné által aján-dékozott u. n. Cserepes koresma át-vételére vonatkozó szerződést vitatta meg a képviselőtestület. Gr. Wallisné ugyanis hajlandó teljesen ingyen át-engedni a városnak a körülbelül 12000 koronát érő épületet, de csak több kikötéssel, köztük azzal, hogy a város a Cserepes koresma előtti jelenlegi napipiacot más helyre teszi át, azt a területet jövő évi január elsejétől parkiroztatja és ott, tekintet-tel a közelfekvő kath. templomra, színházat sohasem épít. Dr. Adriányi Béla és dr. Erényi Manó a terhes ki-kötéseken kívánatak enyhíteni, de a képviselőtestület Miklós István indit-ványára az ajándékozási szerződést elfogadta azzal az egy módosítással, hogy a polgármester kérje meg át-íratilag az adományozó grófnét a par-kirozási határidőnek 1907 év végéig való kinyújtására. Utasította továbbá a közgyűlés a polgármestert, hogy a Cserepes koresma mostani bérlőjének mondjon fel, az épületet nyilvános ár-verésen adassa el jövő jan. hó elején.

Végül Kincsesy Péter inditvá-nyozta, hogy a város átíratilag adja tudtára gróf Wallis Gyulánénak leg-mélyebb köszönetét. Dókus Gyula alispánnak és Ambrózy Nándornak pedig, kik hathatósan közreműködtek a dolog intézésében, jegyzőkönyvi köszönetet mondjon. A képviselőtes-tület lelkes éljenzéssel tette magáévá Kincsesy inditványát.

Miután a jegyzőkönyvet hitele-sítő közgyűlés szeptember 6-ra tüze-tett ki, a gyűlést az elnököl polgár-mester d. u. 4 órakor bezárta.

(Hivatalos hirdmény. A hon-védelemügyi m. kir. miniszter urnak 7654. sz. a. kelt korréndelete alapján értesitem az érdekelteket, hogy a kö-

zös hadsereg nem tényleges állomá-nya, továbbá a m. kir. honvédség nem tényleges állománya legénysé-geinek ellenőrzési szemléi, valamint a népfelkelés időszakai jelentkezései a f. évben nem tartatnak meg, a tiszti jelentkezések azonban az eddigi mó-don a f. évben is teljesítendők. Sá-toraljauhely, 1906. évi augusztus hó 31-én. Pataky Miklós, főjegyző.

HIREK.

Szeptember.

Még nyílnak a völgyben a kerti virágok, de már-már rövidesen sár-gulni kezdenek a Kazinezy-utca fái a levelek. És kétségtelen, hogy jön az ősz. Csillámló ezüstjét rövi-desen rája leheli a nagy termé-szetre, a kalásztérlelő nyár nyomán már nemsokára ideér a ködös, párás ősz-idő. És ahogy hullanak majd azok, az annyit megénekel, sárgára fonnyadt falevelek, nem tudjuk, hogy egy kevés melancho-liával gondoljunk-e a nyári örömkö-mulására, avagy... És itt kétkedő fejbölgatások közben írjuk to-vább e sorokat, lehet e reményünk rá, hogy szeptember jöttével vár-juk a társaséleti kultúra jöttét is...

Tollhegy alá kínálkozik mindez, valahányszor csak egy újabb szept-embert érünk meg. A hangulatok, impressziókkal teli színek, mik kül-sőségeiben — az utcán — tessik mozgalmassá szeptember havát, év-ről-évre visszajáró dolgok. A nap hevéen megedzett, vidám diáksereg ahogy hangos zsvájával fölveri az utcák esőndjét, olyas valami, miből könnyen kerekedhetik ki egy han-gulatos irás. És színeket vegyíteni bele, olyanfélket, mik az erő, az ifjuság poesisét tükrözik vissza, játszi dolog, ha csak hű a fotográf-ia ezekről az üde, életerős, apró emberkékről, kik oly szorongón vár-ták-lesték szeptember jöttét.

Aminthogy kell, hogy szoron-gón várja minden kultúra-éhes em-ber is. Hiszen ma már a kultúra sem az az ünnepnap bekecs, mit csak olykor-olykor, nagy ritkán kell magunkra öltönnünk. Csehov, a nagy orosz, figurái csak lélekez-nek, de nem élnek; és mi, ujhelyiek, majdnem olyan örökösön es-teli homályban robotoljuk által napjainkat. Pedig Csehov alakjaira ütni, mintha kívül esnék a kultúra horizontján.

Szeptember jöttével kellene, hogy hallassanak magukról tervek, pro-grammek és nálunk minden majd-nem olyan csendes, mint akár — a Sipka szorosban.

Lapunk legközelebbi száma a szombatra eső ünnep nap miatt pó-teken jelenik meg.

— Személyi hir. Székely Elek Sátoraljauhely város polgármestere e napokban érkezett vissza szabadságáról városunkba s átvette dr. Bánóczy Kálmán h. polgármestertől a hivatal vezetését.

— Veni Sancte. A sátoraljau-helyi főgimnáziumban ma nyílt meg az új, 1906/7. tanév, ünnepélyes Veni Sancte-val, melyet a kegyesrendiek templomában tartottak meg. Ez al-kalommal az ünnepélyes isteni tisz-teletet Zsigmond János főgimnáziumi igazgató és házfőnök tartotta. — Megjelentek a tanuló ifjuságon s a tanári karon kívül a szülők is nagy számmal. — A renoválás alatt álló

főoltárt e napra annyira rendbe hozták, hogy az isteni tisztelet megtartható volt itt. A főgimnáziumi ifjúság azonban ezután is, — mint az előző táncműben, — vasárnaponként 9 órakor a plebániái főtemplomba fog járni istentiszteletre, mert a főgimnázium templomában levő oltárok teljes rendbehozatala még legalább 2—3 hónapi időt vesz igénybe s a Veni Sancte után megkezdik a javítási munkálatokhoz szükséges állványok felállítását. Megtekintettük a többi, évszázados oltárokat is, melyeknek egyes részeit az idő vasfoga megörölte, úgy hogy azokon nagyobb mérvű átalakítások s az új részek behelyezése elkerülhetlen. Azután következtek csak a szobrász- és aranyozó munkák kivétel. A műtörténeti szempontból is értékes régi 3 oltár helyreállítása s a templom teljes rendbehozatala után, tehát már csak az 1907. év első hónapjaiban lesz a templom rendeltetésének átadható.

— **A kassai honvédszobor leleplezése.** Előzőleg említettük lapunkban, hogy a kassai honvédszobor szept. 9-én lesz fényes ünnepségek keretében leleplezve. Ez alkalomból Dókus Gyula alispán körlevéllel fordult a törvényhatósági bizottság tagjaihoz, meghívta őket a részvételre. Ez uton közzöljük, hogy az alispán akként intézkedett, miszerint az indulás Sátoraljaujhelyből szept. 8-án a d. u. 1 óra 13 perckor induló vonattal történik. Találkozás Kassán szept. 9-én reggel 8 órakor a Salkházban, honnét zászló alatt vonulnak a zempléniek az ünnepi istentiszteletre a Dómba, majd annak végeztével az ünnepség színhelyére, hol megkoszorúzzák a szobrot. — Vármegyénkben eddig a következő törvényszabványok tagok jelentették be részvételüket: Matolay Etele, Izsépy István, dr. Szirmay István, Somogyi Bertalan, dr. Bánóczy Kálmán, Kun Frigyes, Pintér István, dr. Besenyey Zsó, dr. Haas Bertalan, Oláh Béla, Widder Gyula, dr. Hornyay Béla, Szép Gedeon, Székely Imre, dr. Nyomarkay Ödön, Schmidt Lajos, Bernáth Aladár, Meczer Béla és Ehler Gyula, utóbbi, mint a „Zemplén” szerkesztője, e lap képviseletében is. Itt említjük meg egyúttal, hogy a szoborbizottság felkéri mindazokat, kik a honvédszobrot megkoszorúzni óhajják, hogy ebbeli szándékukat — a sorrend megállapítása végett legkésőbb csütörtök (szept. 6.) d. u. 5 óráig jelentésként be Rössler István vármegyei aljegyzőnél Kassán.

— **Eljegyzés.** Spindler Károly, helybeli fűszerkereskedő augusztus hó 31-én eljegyezte Brenner Micit, Bokor József, polgártársunk rokonát.

— **Halálozás.** Olyan lehangoló az, hogy a mikor lehull az első sárguló levél, a feltámadt őszi szellő felkapja azt egy fiatal lélekkel együtt és viszi, sodorja könyörtelenül a felé a jobbnak hitt világra felé, — ahová ő még csöppet sem vágott! Egy nagyon kedves fiú Heintz Béla hadnagy 22 éves korában hirtelen elhunyt. Tavaly jött hozzánk Miskolcra a nélkül, hogy valakit ösmert volna itt s az alatt az egy év alatt, a mit közöttünk töltött, szerzett annyi jóbarátot s jóakarót, a mennyit más egy életen át sem tud szerejni. Pedig ő nem hajhászta, nem pályázott erre a közszeretetre. Kedves fiú volt, annyi sok szép lelkitulajdonnal, hogy akik ösmerték — önkéntelenül felsóhajtanak a szomorú hír hallatára e szavakban „kár volt érte”! Új állomás helyén Szabadkán halt el s ugyanott temették el ma, 5-én délelőtt óriási részvét mellett. Tisztársai, újhelyi barátai virággal halmozták el koporsóját — barátja Marczinkó József, róm. kath. káplán pedig 5-én reggel lelkiúdvéért csöndes misét mondott, melyen összes ösmertő barátai s egy csomó fiatal leány megjelent s mondták érte egy busimát, hogy megkönnyítsék szegény fiú lelkének azt a hosszú utat, ame-

lyet most tesz meg. Szülei s hat testvére iránt városszerte óriási részvét nyilvánul. Kedves Fritz, szójárásod szerint: „Neked most már jó”!

— **Kulturális adomány.** Sulyovszky István kir. tanácsos, gróf Andrássy Dénes uradalmának igazgatója, ki Nagymihály város érdekében évtizedek hosszú során át annyi jót tett, a városból történt eltávozása után sem feledkezett meg Nagymihályról s most is nagy érdeklődéssel viseltetik annak közönsége iránt és áldozatot hoz a város felvirágoztatása érdekében. Legújabbán ismét tetemes összeget, 2000 koronát küldött a város előljáróságának, a Nagymihályban felállítandó polgári fiúiskola céljaira. A nemes tett önmagát dicséri, — a nagymihályiak tiszteletét és háláját pedig csak fokozza a jeles adakozó személye iránt.

— **Táncmulatság a Torzsáson.** Városunk egyetlen kellemes kies kiránduló helyén a Torzsáson a képviselőtestület tudvalevőleg tánctermet és mulatóhelyiséget építtetett; e helyiségek ünnepélyes megnyitására f. hó 9-én táncmulatságot rendezett ott a város tanácsa és előljárósága, melyre a közönséget az alábbi falragaszok útján hívták meg: Meghívó. Sátoraljaujhely rendezett tanácsa város tanácsa és előljárósága a Torzsáson felépített táncterem és mulatóhelyiség megnyitása céljából f. évi szeptember 9-ikén vasárnap délután 3 órakor kezdődő táncmulatságot rendez, a melyre a város és vidéke közönségét szíves tisztelettel meghívja. A tánc és étkező-terem eső ellen teljesen védve van. Etelekről és italookról vendéglős gondoskodik. Omnibusz közlekedés délután 2 óráról a Wekerle térről. Személyjegy 1 korona, családjegy 3 korona. A jövedelem a felállítandó városi szegényház alapjára fordítatik, s ezért felülfizetést köszönettel fogad, hirlapilag nyugtáz az előljáróság. Sátoraljaujhely, 1906. szeptember 3-án. Székely Elek, polgármester, dr. Bánóczy Kálmán helyettes polgármester, Schmidt Lajos, rendőrkapitány, Hell Jenő, v. tanácsos, Simsa Ödön, közíg. gyakornok.

— **Névváltoztatás.** Steinfeld István királyhalmeczi jegyző vezetéknevét belügyminiszteri engedéllyel „Trócsányi”-ra változtatta

— **Szálloda átalakítás.** Sok szó esett már lapunkban arról, hogy Sátoraljaujhelynek nincs egy, a kor- és a közönség igényeinek mindenben megfelelő szállodája. Biztattak ilyen-nyel városunkat már évek óta többen, de a szó csak szó maradt. Hol a Rosenbergné, hol a Schön Sándor, hol a Reichard-telek, hol mások házainak az átalakításáról, felépítéséről esett szóbeszéd, de egyikből sem lett semmi. — Most végre befejezett dolog előtt állunk, a rég érzett hiányon segítve lesz. Ugyanis városunk egyik legrégebbi s legismertebb nevű s mondhatni legjobb helyen fekvő szállodája, a „Magyar Király” új tulajdonos kezére jutott. Megvette Keresztesi Lajos, a szerencsi Nagy szálló tulajdonosa. — Keresztesi az újhelyi szállómizeriákon akként fog segíteni, hogy a „Magyar Király” szállót teljesen átalakíttatja, a vendégszobák számát negyvenre emeli és azokat a legnagyobb kényelemnek megfelelőleg, izléses butorizzattal látja el, továbbá egy 35—40 méter hosszú elegánsan berendezett táncteremmel bővíti. A kárenedeztetés és éttermet is átalakíttatja s stilszerűleg rendezi be; az udvari részben pedig tágas téli étkező termet építtet. — Mindezen átalakításokból pedig azt látjuk, hogy Keresztesi Lajos egy nagyon régen érzett hiányt annál is inkább, mert egy rendes és elegendő vendégszobával rendelkező szállodának hiánya Újhely idegen szállodáinak nagyban bénítólag hárforgalmára is nagyon békítőlag hatott. Kereskedelmi utazók, kereskedők és sok más idegen utasok is elkerülték városunkat, mivel a szálló-

dai mizeriák tényleg már elviselhetetlenek voltak. Mindenképpen örvedetes jelenség tehát az, ha az új tulajdonos városunk fejlődésével lépést tartva, a régi „Magyar Király”-t mielőbb díszes és impozáns épületté emeli.

— **Harcserű lövészet.** A helybeli m. kir. honvédszázalaj legényisége szeptember hó 10. és 11. napjain reggeli 6 órától déli 12 óráig és d. u. 2 órától esti 7 óráig eles töltenyvel harcserű lövészetet fog a várostól északnyugatra fekvő ritkahegyen tartani. Amenyiben Hosszuláz, Széphalom, Rudabányácska, Mikóháza, Kovácsvágás, Kovácsvágás-huta és az ezek között lévő összes területek veszélyeztetett helyek, a város polgármestere a nevezett községekből a lövonal irányában való közlekedést megszünteti s egyidejűleg felhívja a közönséget, hogy a veszélyeztetett területeken a fentebb kitett időben saját érdekében ne közlekedjék.

— **Kéménytűz.** Ma délelőtt 8 óra tájban a „Vörös ökör” egyik épületének kéménye tüzet fogott. A csakhamar odacsődült tömeg valami nagyobbarányú szerencsétlenséget sejtett mögötte, úgy hogy rövidesen megtelt a Wekerle-tér vaklármával. A kéménytűz még a házbelleknek sikerült beoltani.

— **Elfogott tolvaj.** Widder Mór is egyike azoknak a körözött uraknak, ki hol itt, hol meg ott, üti fel sátorfáját, de hogy felüti, azt nagyszámu tolvajlások bizonyítják mindennél ékebben. A nevezett tolvaj legutóbb Molnár Istvánnak adva ki magát, Hernádnémetiben károsította meg érzékenyen Heiszler József ot-tani lakost. A kassai rendőrkapitányság távirati megkeresésére Kasza József helybeli rendőrtizedes a vasuti állomáson ma letartóztatta a jeles firmát, ki úgy látszik most már városban akart teret nyitni tolvaj-képességeinek.

— **Kutba esett gyermek.** Folyó hó 1-én Soltész József erdőhorvátii lakos 7 éves Józsi nevű fia vízhozás közben beesett a kutba, hol a szegény gyermek, miután segítség nem érkezvén — megfulladt. Már csak holttestet húzták föl a mély vízből.

— **Közrekerült jómadarak.** A homonnai járásnak közbiztonságát már jó ideje veszélyeztette két, a rendőri hatóságok előtt, ismert nevű jómadár. Bodák Sándor és Inecz Sámuel gácsországi illetőségű zsebtolvajok amikor csak áttették működési területet a homonnai járásba, szinte hihetetlenül megszaporodott az apróbb büncselekmények száma. Az egyikben, a mezőlaborezi határszéli rendőrség által az ország területéről már kiutasított, két notorius gonosztevő most újból Zemplénben akart szerencsét próbálni, de mielőtt még hozzá foghattak volna kised játékaikhoz, a homonnai járás főszolgabírója 8 napra zár alá tette őket, hogy azután majd illetőségi helyükre toloncoltathassa Bodák és Inecz urakat.

— **Színészet Homonnán.** Micsey F. György társulatával — bejárva az eperjes-sátoraljaujhelyi kerületet — legutóbb Homonnán kezdte meg tervbe vett 10—12 napos szezonzját. F. hó 3-án mutatkozott be a társulat Martos-Huszka „Gül Baba” című operettjében. A homonnai közönség tőle telhetően pártolja Micseyeket; a Péchy László titkár által eszköztölt bérletgyűjtés is elég szépen sikerült.

— **Szállodai tolvaj.** A homonnai Stefánia és a Polik szálloda vendégei az utóbbi időkben elég gyakran ébredtek arra a kellemetlen tényre, hogy értéktárgyaikat valami ismeretlen „nagyság” rendszeresen megdézsmálja. A homonnai csendőrségnek hosszas nyomozás után végre sikerült a tettest kézrekeríteni Tündér Ilona odáváló asszony személyében. A tolvaj, ki nem éppen teljes stilszerűséggel hallgat a tündér névre, külvilágban is egy régen körözött notorius csavargó asszony.

— **Táncmulatság.** A tályai ev. ref. egyháztanács 1906. évi szeptember hó 9-én, ujonnan épült iskola helyiségében, annak felszentelési ünnepélyével kapcsolatosan, az iskola pénztára javára zártkörű táncvigalmat rendez. Belépti-díj: személyjegy 2 korona, családjegy 3 korona. Felülfizetések köszönettel fogadtnak és hirlapilag nyugtáztatnak. Kezdeté este 7 órakor.

— **Faeladás.** A kir. tanulmányi alap tulajdonát képező, Bodrogkisfalud és Szegilong községek határában fekvő erdőkből nagyobb mennyiségű fa kerül legközelebb eladásra. Es pedig: a bodrogkisfaludi erdőkből mintegy 1143, a szegilongiakból pedig 1536 köbméternyi. Az érdeklődők bővebb felvilágosítást mai lapszámunk hirdetései közt találnak.

— **A fegyver nem játék.** Mint már annyiszor, ismét szerencsétlenség történt a fegyverrel való játék következtében. A hét folyamán Kistölgyesen egy odáváló gazda fia, a 13 éves Junni János apjának régi módú elültöltő fegyverével játszadozott. A töltött fegyver játék közben elsült és az épen arra menő kisgyereblyési illetőségű Leszó Jánost szíven találta. A szörnyet halt szerencsétlen áldozatot özvegye és kiskoru gyermeke gyászolja. A gondatlan apa ellen megindították a vizsgálatot.

— **Mészégető bérbeadása.** A gr. Hadik-Barkóczy Endre uradalmához tartozó, Telekháza községben levő meszégető kemencéjét az uradalom 5 évre bérbeadja. Részletes tudósítás mai lapunk hirdetései közt olvasható.

— **Legszebb fényképek platin-, szépi- és olajfestmények készülnek Dunky fivérek cs. és kir. udv. fényképészek műtermében főtér 9. Dunky személyesen itt lesz 10-én.**

— **Pármal ibolya szappan.** E név alatt pár év óta egy kitűnő mosdó-szappan van forgalomban. Ki ne szeretné az ibolya illatot? S ha e kedves és gyöngéd illattal ellátott szappanról még azt is tudjuk, hogy az arcóbort finomítja, üdíti ugyannyira, hogy még a legérzékenyebb arcóbortok is nagy eredménnyel használhatják s ha tudjuk azt, hogy hasonló finom minőségűben ilyen árértékű külföldi szappant nem is lehet kapni, akkor méltán várhatjuk, hogy a közönség nem szánalmal pártolás céljából, hanem saját érdekében fogja használni e kiváló magyar gyártmányt. 1 darab 80 fillér 3 darab 2 kor. 20 fillér. Készítője Szabó Béla pipere-szap-pangyáros, Miskolcon. Kapható: Sátoraljaujhelyen, Hrabéczy Kálmán drogériájában.

TANÜGY.

— **Szíves figyelembe.** A helybeli polg. fiúiskola igazgatója arra való tekintettel, hogy igen sok helybeli és vidéki szülő csak elkésve értesült a polg. iskola létesítéséről, a beiratások határidejét ez évben kivételesen szept. 10-éig terjesztette ki. — Ezen időn tul csak tanfelügyelői engedéllyel lehet majd beiratkozni. A rendes tanítás szept. 10-én veszi kezdetét.

— **Polgári fiú iskola Nagymihályban.** A rohamosan fejlődő Nagymihály város közönségének régi óhaja, hogy középkutatási intézettel birjon, mert arra ott igen nagy szükség van. Ez óhaj a közeljövőben beteljesül s habár egyelőre csak a társadalom és a város tevékenységére alapul az új intézet, de remélhető, hogy az államnak sem lesz az mostoha gyermeke, mert nagy hiányt fog pótolni és erős kulturponttá teszi Nagymihályt a felvidéken. — Csollák Ilár okl. polg. isk. tanár, egyelőre a város támogatása mellett, magánjellegű polgári fiúiskolát szándékozik nyitni Nagymihályban még ez év október havában. A kérvényt szeptember 10-iki ülésében tárgyalja a vármegyei közigazgatási bizottsága.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETE.

K. E. Csábecz. Megkaptuk, átadjuk. Anjáné. Megkaptuk, köszönjük.

Felölös szerkesztő és laptulajdonos:

Ehler Gyula.

